HADİS

AİHL / 10.SINIF

4. ÜNİTE: HADİS ÇEŞİTLERİ

3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri

3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri

- Sahih Hadis
- Hasen Hadis
- Zayıf Hadis

Sahih Hadis

Sahih hadis, âlimlerin Resulullah'a ait olduğunu tespit ettikleri hadislerdir.

Bunun tespit edilebilmesi için hadisin isnadı ve metni incelenir.

Bir hadisin sahih olması için şu beş şart gereklidir:

1. **İsnadın muttasıl olması:**

Hadisi kitabında nakleden müelliften, Peygamber Efendimize kadar isnadın (ravî zincirinin) kesintisiz olması gerekir.

Buna göre mesela Buhârî bir hadisi hocasından, hocası da kendi hocasından almış olmalıdır.

Bu şart senedin her halkasında devam etmelidir.

2. Ravilerin adil olması:

İsnad zincirinde yer alan her bir şahsın güvenilir olması gerekir.
Hadis nakli gibi önemli bir konuda güvenilir olmak, her şeyden önce Müslüman olmak ve Allah'tan korkmak demektir.

Aklı tam olmalı ve İslam'ı Allah ve Resulü'nün öğrettiği şekilde yaşamalıdır. Aksi takdirde rivayet ettiği hadis sahih kabul edilmez.

3. Ravilerin zabt sahibi olması:

Zabt, bir şeyi iyi ezberlemek veya korumak demektir.

İsnad zincirinde yer alan raviler hadisleri ezberlerinden naklediyorlarsa onları iyi ezberlemeleri, kitaplarından naklediyorsa bu hadisleri iyi korumaları gerekir.
Bu şartları yerine getirmeyen raviler zabt yönüyle kusurlu sayılırlar.
Rivayet ettikleri hadis de sahih olmaz.

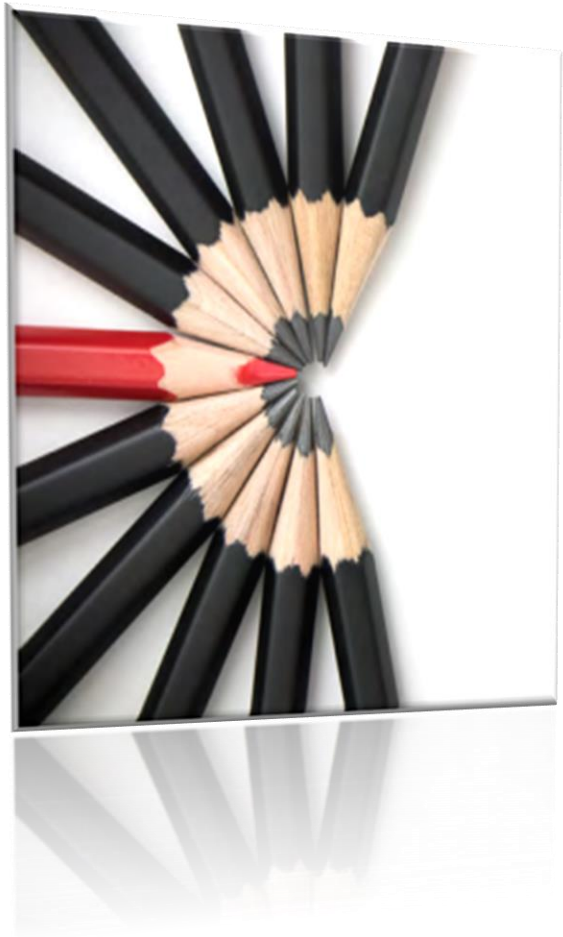

4. Hadisin şaz olmaması:

Güvenilir bir ravi, diğer güvenilir ravilerin hadisleriyle çelişen bir hadis naklederse bu hadis şaz/çoğunluğa aykırı olur.

Şaz hadis sahih hadis değildir.

5. Muallel olmaması:

Hadislerdeki gizli kusura illet, böyle bir kusuru bulunan hadise de muallel denir.

Sahih hadis, ancak konunun uzmanlarınca bulunabilen bu tür gizli kusurlardan uzak olmalıdır.

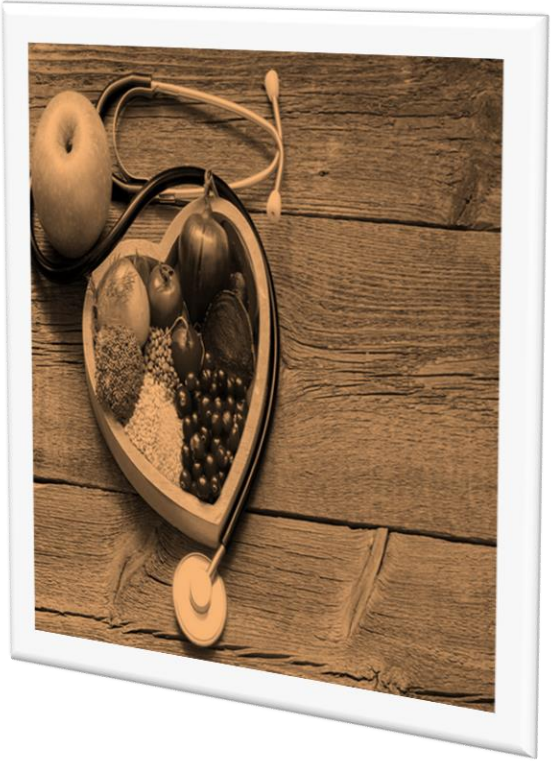

1. İsnadın muttasıl olması
2. Ravilerin adil olması
3. Ravilerin zabt sahibi olması
4. Hadisin şaz olmaması
5. Muallel olmaması

Bu beş şartı taşıyan hadisler, sahih hadislerdir.

Hadis kaynaklarında bu şartları taşıyan pek çok hadis vardır.
Hatta Buhârî (ö. 256/870) ve Müslim (ö. 261/875) el-Câmiu’s-sahih adlı eserlerine sadece sahih kabul ettikleri hadisleri almışlardır.

Bütün İslam âlimleri sahih hadislerin fıkıh ve diğer uygulamayla ilgili konularda kaynak olarak kullanılacağını kabul etmişlerdir.
Böyle bir hadisi reddetmek doğru değildir.

Hasen Hadis

Sahih hadisin şartlarını taşımasına rağmen, ravilerden biri zabt bakımından kısmen kusurlu olursa hadis hasen adını alır.

Başka bir deyişle sahih hadisle hasen hadis arasındaki tek fark bir ravinin hafızasının bir parça zayıf olması, zabtının istenen seviyeye çıkamamış olmasıdır.

Hasen hadis de sahih hadis gibi dinen delil olarak kabul edilen güvenilir hadisler kapsamındadır.

Zayıf Hadis

Sahih ve hasen hadisin şartlarını taşımayan hadislere zayıf denir.
Sahih hadis tanımında yer alan beş şarttan birinin eksik olması o hadisi zayıf derecesine düşürür.

Bir hadiste söz konusu beş şarttan hangisi eksikse, bu hadis ona göre yeni isimler alır.

Örnek verecek olursak:
Hadisin ravilerinden biri ya da birkaçı adil olmazsa hadis zayıf olur.

Senedde ardı ardına gelen hoca ve talebe, aslında aynı çağda yaşamamış, birbirini görmemiş kişiler ise hadis zayıf bir hadis kabul edilir.

Hadis güvenilir başka hadislere aykırı bilgiler içeriyorsa zayıftır.
Ya da ilk bakışta anlaşılamayan gizli bir kusuru ortaya çıkarsa da zayıf hadis olarak adlandırılır.

Hadisin zayıf olması aslında iki sebepten birine dayalıdır:

Ravinin zayıf olması

Senedin zayıf olması

Ravinin zayıf olması,
aranan şartlara sahip olmaması
ya da
hata yapmasından
kaynaklanmaktadır.

Ravisi sebebiyle zayıf kabul edilen hadislere şu örneği verelim:

“Abdullah b. Vehb → Zeyd b. Hubab → Ebu Muaz → Zührî → Urve b. Zübeyr isnadıyla nakledildiğine göre Hz. Aişe şöyle demiştir: ˝Resulullah’ın abdest aldıktan sonra kurulandığı bir havlusu vardı.˝

(Tirmizi, Tahare, 40)

Bu hadisin senedinde yer alan ravi Ebu Muaz hadis alimleri tarafından zayıf bir ravi olarak kabul edildiği için

(İbn Hacer, Takribu't-Tehzib, s. 249)

bu hadis ravisi sebebiyle zayıf bir hadistir.

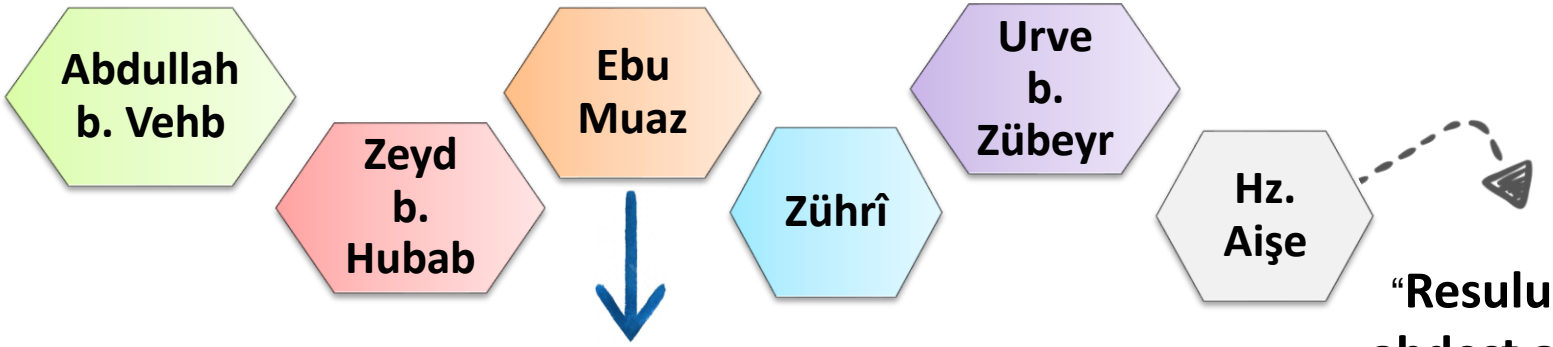

Ebu Muaz hadis âlimleri tarafından zayıf bir ravi olarak kabul edildiği için *(İbn Hacer, Takribu't-Tehzib, s. 249)* **bu hadis ravisi sebebiyle zayıf bir hadistir.**

"Resulullah'ın abdest aldıktan sonra kurulandığı bir havlusu vardı." (Tirmizi, Tahare, 40.)

Senedin zayıf olması ise ınkıtâ olarak ifade edilir.

Senedde ardı ardına gelen kişilerin gerçekte hoca talebe olmaması durumunda, birbirinden hadis rivayet edebilmesi mümkün değildir.

Senedinde inkıta bulunan hadis munkatı' hadistir. Zayıf kabul edilir.

Senedindeki kesinti/inkıta nedeniyle zayıf kabul edilen hadislere şu örneği verebiliriz:

Âmir b. Mes'ûd'dan nakledildiğine göre Hz. Peygamber kış orucunun kolay elde edilmiş bir ganimet olduğunu söylemiştir.

(Tirmizî, Savm, 73)

Bu hadisi aktaran Âmir b. Mes'ûd, sahabi değildir. Resulullah'ı görmemiştir. Tabiun kuşağındandır. Bu nedenle bu hadis seneddeki inkıta/kesinti sebebiyle zayıftır.

Bu şekilde senedinden sahabi ravinin düştüğü zayıf hadislere mürsel hadis denir.

3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri

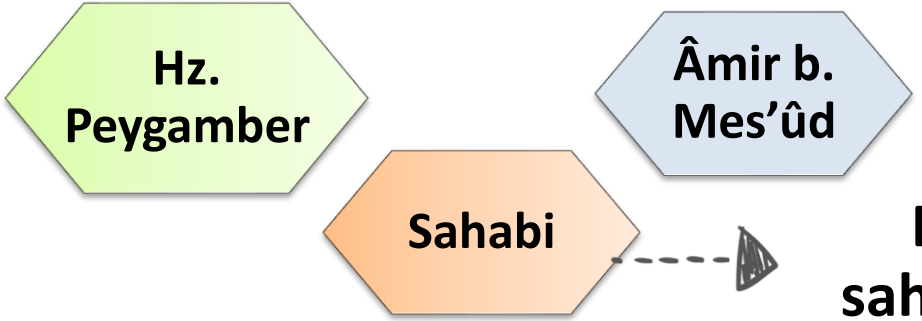

Bu şekilde senedinden sahabi ravinin düştüğü zayıf hadislere *mürsel hadis* denir.

Zayıf hadis, uydurma hadis demek değildir.

Peygamberimize ait olma olasılığı düşük olan hadistir. Bir başka deyişle zayıf hadisle aktarılan bir bilgi, düşük ihtimalle de olsa peygamberimizin sözü ya da davranışı olabilir.

Bu nedenle birçok ilim adamı zayıf hadisleri terk etmemiş, bazı konularda delil olarak kullanmışlardır.

3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri

- Sahih Hadis
- Hasen Hadis
- Zayıf Hadis

Hadisler üç kısma ayrılır:

- Kaynağına Göre
- Ravi Sayısına Göre
- Sıhhat Derecesine Göre

1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri

- Kutsi Hadis
- Merfu Hadis
- Mevkuf Hadis
- Maktu Hadis

2. Ravi Sayısına Göre Hadis Çeşitleri

- Mütevatir Hadis
- Meşhur Hadis
- Âhad Hadis

3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri

- Sahih Hadis
- Hasen Hadis
- Zayıf Hadis

Hazırlayan
Sibel AKÇA